
Tajemství mého otce

Rachel Givney

Krakov, Polsko, únor 1939

Marii tížil pocit viny ze zrady vůči otci, protože se chystala vloupat do jeho ložnice.

Byl váženým občanem a horlivým křesťanem – osmkrát týdně navštěvoval mši svatou (každé ráno a o nedělích dvakrát). Mimo nadšení pro svátost boží a způsoby množení bakterií ho nezajímalo nic jiného. Takovou neúctu od jediné dcery si nezaslouží. Bohužel palčivá touha najít něco – cokoli – týkajícího se matky, se pro Marii stávala již nesnesitelnou. A tahle deštivá středa, kdy prudký déšť krásně pleskal o kamennou dlažbu, se zdála pro zradu ideální.

Člověk vidí pouze to, co chce vidět, říkával otec příležitostně. Zřídka kdy Marii uděloval otcovské rady; pohrával si pouze s tímto klíší. Pokud vnímáte osobu nebo věc jenom v tom nejomezenějším smyslu, je svět mnohem menší a méně zajímavé místo.

Marie nechápala přesně, co tím otec chtěl říct, nebo proč to vůbec říkal; ve chvíli, kdy se vloupe do jeho ložnice, bude se té fráze držet. Vytáhla z vlasů vlásenku. S touhle činností neměla žádné zkušenosti, naštěstí místní delikvent Olaf, se kterým jezdila do školy stejnou tramvají, zrovna před pár dny vykládal, jak se zámek dá odemknout kouskem obyčejného drátu. „Vsunu ho do klíčové dírky a citlivě s ním pohybuju do všech stran,“ chvástal se mezi zachvaty kašle a pokuřoval při tom cigáro. Marie podržela vlásenku před očima a s úsměvem si ji prohlédla. Většina lidí netuší, že vlásenky můžou být užitečné i pro jiné účely než úpravu účesu. Poslouží také jako klíč.

Nepočítala, že v ložnici najde něco výjimečného, věděla však s jistotou, že tam otec něco skrývá. Dopisy, matčinu současnou adresu? Žádnou jinou místnost v domě totiž nezamykal – dokonce ani studovnu, kde měl poznámky k důležitému výzkumu. Nikdo nezamyká dveře, pokud nepotřebuje zajistit něco skutečně cenného.

Cestou do patra k Marii zvenku dolehl známý zvuk připomínající tlumené žuchnutí. Ach, sousedka Nowaková pokračuje v budování obranné bariéry z pytlů písku. Zavalitá, nanejvýš sto padesát centimetrů vysoká tetka propadla utkvělé představě, že během jednoho, dvou dnů vtrhne Hitler do města. Už tři roky na to upozorňuje sousedy, přátele a každého, kdo je ochotný jí naslouchat.

Všichni krouží hlavou, že se paní Nowaková pomátla na rozumu. Nikomu se nepodařilo jí to rozmluvit, naopak. Večer co večer zatarasila vchod do domu pytlí s pískem, ať s tím ostatní nájemníci souhlasili nebo ne. Nezastavil by jí ani hurikán, natož dnešní déšť. Marie se snažila ten otravný zvuk vytěsnit, měla před sebou podstatně důležitější úkol než se zaobírat Nowakovou. Předě dveřmi otcovy ložnice se zastavila a důkladně si prohlédla zámek.

Byl součástí otvírací koule – zřejmě technická novinka, protože koule na ostatních dveřích zámek neměly. Otec musel kouli vyměnit. Vytáhla z účesu druhou vlásenku – podle potenciálního kriminálního Olafa byly k odemknutí potřeba dvě. Přes levé oko se jí svezla uvolněná lokna a zablácila. Marie ji odfoukla a zastrčila za ucho. Pak vsunula do zámku vlásenky – jednu do spodní části, druhou nahoru a podle Olafových instrukcí jimi začala pohybovat do všech stran.

Od námahy jí rozbolel loket, ale zámek nepovolil. Koule sice byla trochu volnějši, ale samotný zámek držel. Co dál? Mrkla na hodiny na konci chodby – ručička se blížila k šesté. Její mise je marná, otec je za pár minut doma. Proklínala sebe, vlásenky, jež v ní vzkřísily naději; proklínala Olafa s jeho pochybnou radou; a proklínala paní Nowakovou, která ještě nepřestala skládat ke dveřím pytlí s pískem.

Popokouší se otevřít zámek znovu, až bude mít více času. Popotáhla vlásenky, ale jedna se zasekla v zámku. Chvíli se zatraceným kouskem drátku zápasila, jenže zámek jako by vlásenku držel v kovových čelistech. Zaujala bezpečnou pózu, sevřela vlásenku a vši silou zatáhla. V příštím okamžiku ležela na zádech na podlaze, vlásenku v ruce – a zámek taky. Ve dveřích

zela tmavá díra. Marie znovu zkontrolovala čas – šest a dvě minuty. Otec přijde v šest čtrnáct – nikdy se neopozdil. Jaká je pravděpodobnost, že mu unikne, co provedla? Mizivá. Pracoval jako chirurg v městské nemocnici a ve zbytku dne zkoumal pod mikroskopem miniaturní organismy. Šance, že si nevšimne deseticentimetrové díry ve dveřích, je nulová.

Zrovna se připravovala, že kouli zatlačí zpět do díry, když dveře zaskřípaly a otevřely se. Marie nahlédla dovnitř. Oknem na vzdálené stěně pronikalo dovnitř ještě trochu denního světla. Mnohokrát si představovala, jak asi otcova tajná komnata vypadá. Přes zeď občas zaslechla vrzání dřevěné podlahy a přemýšlela, co asi otec zrovna dělá. Píše matce prosebné dopisy, aby se vrátila? Podívala se na hodinky, a než ji zdravý rozum zadržel, byla uvnitř. Krátce se tu porozhlédne, pak opraví zámek.

Ovanul ji ostrý pach karbolového mýdla. Přehnaně naškrobené polštáře trčely opřené o pelest postele jako nacpané kamením. Na parapetech ani na podlaze jediné smítko. *Nemocniční pokoj v péči pomstychtivé vrchní sestry*, napadlo ji přirovnání. Současně se zklamáním pocítila úlevu. V duchu si představovala, že v otcově ložnici najde tajný oltář pro vzývání dábla nebo hromadu dokumentů dvojitého Stalinova agenta. Ve skutečnosti se otec v soukromí projevil stejně jako na veřejnosti – muž bez zájmu o světské radosti, který opravoval Mariiny školní blůzky, pekl jí chléb. Za zavřenými dveřmi své ložnice stejně konvenční, jak se jevil okolí – a bez nadsázky poněkud nudný. Jeho strohá korektnost ostře kontrastovala s evidentně bezohledným a neřestným chováním matky, jež rodinu ze sobeckých důvodů opustila.

Na nočním stolku stála v rámečku z hnědé kůže fotografie asi šestileté Marie, jediné ženy v otcově životě, a ta se mu teď vloupala do ložnice. Hluboce se zastyděla.

Otevřela horní zásuvku mahagonové komody a prohrábla ponožky a spodní prádlo. Přišlo jí komické, že vidí ponožky vzorně srolované – až dosud je vídala jen na otcových nohou. V šatníku visely dokonale vyžehlené košile; Marii napadlo, že by je mohla klidně postavit do řady, jak silně byly naškrobené. Dále zde byla ortéza, tu otec používal na zpevnění páteře, protože od dětství trpěl skoliózou. Posledním kouskem inventáře byl pár vyleštěných hnědých střeviců.

Vše, čím pohnula, dala přesně na stejné místo – vzhledem k matematicky přesnému rozmístění to byl dost nelehký úkol. Marii nešlo na rozum, proč otec ložnici zamyká, když nemá co skrývat.

Pak náhodou šlápla na prkno, které ostře zavrзло. Zarazila se. Došlápla znovu a uvolnilo se.

Přinesla si z kuchyně nůž a zapáčila. Nebylo třeba síly, prkno se uvolnilo nečekaně lehce. Překlopila ho na stranu... a objevila volný prostor. Srdce se jí rozbušilo. Sáhla docela hluboko dovnitř a šátrala kolem, ohmatávala stěny prostoru. Zavadila o cosi měkkého a zděšeně stáhla ruku. Mezi prsty se zachytil bílý smotek pavučiny. Očistila ji o sukni a se zaťatými zuby znovu vnořila ruku do tmavé díry pod podlahou. Obezřele, v dětinské obavě, že zavadí o chlupatého pavouka. Dotkla se nějakého hranatého předmětu. Zlehka ho ohmatala, a jakmile se ujistila, že není živý, vytáhla ho na světlo.

Na dlani jí ležela malá kazeta na šperky z vybledlého vínově červeného sametu. Prohlížela si ji ze všech stran. Ta mohla patřit jediné ženě...

Váhala, zda má kazetu otevřít – chce se vůbec dozvědět, co je uvnitř? Zámek, uvolněné prkno... To vše nyní nabylo jiného významu. Trhla sebou. Z přízemí sem dolehl známý zvuk – jiný klíč otevřel jiné dveře.

„Marie?“ zavolal otec, sotva vešel do chodby.

Marie ztuhla. Bleskurychle vrátila prkno na místo a s kazetou v kapse vyběhla z ložnice. Vytřeštila zrak na zámek na podlaze; teprve nyní si všimla, že se skládá ze dvou částí: jedna koule sloužila k otevírání z chodby a druhá z ložnice.

„Marie?“ zavolal otec znovu. Musí něco říct.

„Už jdu, tati,“ ozvala se bezstarostným tónem.

„Chci ti něco ukázat.“ Nahoru se neslo cinkání nádobí v kuchyni a Marie se modlila, ať se tam otec chvíli zdrží.

„Hned jsem dole, tati,“ ujistila ho. Situace se očividně nevyvíjela v její prospěch; z tohoto malého nevyvázne lehce. Ve dveřích otcovy ložnice zeje místo koule a zámku díra, jejíž existenci vysvětlí pouze doznáním.

Následky tušila. Odjakživa si zakládala na přátelském vztahu s otcem, který jí většina dívek ve městě záviděla. Dominik Karský pečoval o dceru vzorně; jeho posedlost kvalitní výživou a důraz na Mariinu dobrou fyzickou kondici hraničily se zdravým rozumem. Kdykoli se postěžovala na bolest hlavy nebo předstírala nemoc, přispěchal se stetoskopem a několik minut jí poslouchal srdce a dech, což Marii dost otravovalo. Jako obvykle pronesl

diagnózu: nic jí nechybí, je zdravá jako rybička. Pak přidal záznam o vyšetření k ostatním ve složce, v níž vedl záznamy o dceřině zdravotním stavu. Jak se asi její milující, starostlivý otec zatváří, až zjistí, že se mu vloupala do ložnice? Nerozčíli se, zareaguje mnohem hůř – zatváří se zklamaně. Otrásla se. To nesmí dopustit.

Zvedla ze země vylomenou kouli se zámkem a prohlížela si je. Dva uvolněné šroubky napovídaly, že mohla zámek vyšroubovat, a ne vyrvat ze dveří celý komplet. Pokusila se co nejpřesněji vsadit ho do díry a kuchyňským nožem upevnila šroubky.

„Konečně dokončili svatého Bartoloměje,“ hlásil otec z kuchyně. Marie sebou trhla úlekem a upustila nůž. Nádobí v kuchyni přestalo cinkat. Polkla. Otec mírným hlasem pokračoval... a zvolna vystupoval po schodišti. Marie zpocenýma rukama zápasila se šroubky – dosud utáhla jeden. Zvedla nůž z podlahy a začala pracovat, když se otec zastavil na posledním schodu. Vyskočila a strčila šroubek do kapsy.

Otec se našťěstí soustředil na četbu letáku. Podal jí ho. „Tady, přečti si to.“ Stálo tam, že bylo dokončeno okno kostela, který s otcem pravidelně navštěvovali, a k tomu byla připojena fotografie vitrážového okna, na němž umělec zachytil scénu Bartolomějovy mučednické smrti. Kat stahuje z mučedníka zaživa kůži. Krvavé pruhy loupe kat z živého těla jako kůru ze stromu; v mučedníkově tváři se neobjevuje náznak utrpení; s blaženým úsměvem upírá zrak vzhůru k Bohu. Marie se snažila napodobit stejně vyrovnaný výraz. „Aleluja,“ vydechla. „Dali si na čas.“

„Mohlo to trvat i déle,“ poznamenal otec. Zasedal v komisi, aby se ujistil, že dílo bude v dohledné době dokončeno, setkával se s úředníky a knězi. Marie se po otci kradmo podívala. On zvedl oči od fotografie mučedníka. „Co je tohle?“ zeptal se tím svým typicky laskavým a klidným tónem.

Marii se sevřel žaludek. Nadešla chvíle pravdy; přistihl ji. Zarazilo ji však, že jeho zrak míří výš než ke kapse. Dotkl se jejího rukávu.

„Jahodový džem,“ pípala. Utřela si totiž rukávem ústa a zapomněla si převléknout halenku. „Omlouvám se, tati.“

Otec připomněl, že večere se bude podávat jako obvykle v sedm a dodal, že halenku s jahodovou skvrnou na noc namočí a zítra vypere, ať se Marie jde ihned převléknout.

Srdce jí bušilo až kdesi v hlavě; nechápala, jak mohl její čin zůstat nepošimnutý. Chvilí napjatě čekala, že otec vejde a obviní ji z násilného vnik-

nutí do svatyně. Všimne se chybějícího šroubku nebo něčeho, co nevrátila přesně na původní místo. Otec se však neobjevil. S úlevou se převlékla.

Z kapsy sukně vytáhla vínově červenou kazetu – měla pocit, že jí tam za tu chvíli, co hovořila s otcem, určitě vypálila díru. Jen co prozkoumá obsah, najde způsob, jak kazetu vrátit. Pokusila se ji otevřít, ale víko bylo zapečetěné něčím jiným než lepidlem. Konečně povolilo.

Uvnitř ležel stočený pramen vlasů. Zvedla ho. Odstínem se podobal jejím vlastním vlasům, ale byl mnohem delší a hustší; nikdy neměla tak dlouhé vlasy. A jednoznačně nešlo o jemné dětské vlásky s lokýnkami, které si rodiče uchovávají na památku po prvním ostříhání potomka. Silný, pevně spletený cop patřil dospělé ženě... a někdo ho pevně stočil, aby se vešel do kazety.

Při představě, že otec uchovával v tajné skrýši pod podlahou část někoho – protože vlasy přece jsou součástí těla – se Marii udělalo nevolno. Přesto neodolala a k vlastnímu zděšení se copu dotkla a přivoněla k němu – jako když dítě rádo šlape do kaluže nebo se cachtá v blátě, protože to je pro něho něco dosud nepoznaného. Promnula pramen vlasů mezi prsty; do klína jí spadlo smítko. Vzduch provoněla kouzelná vůně růžové vody – sladká, svěží. Takhle voněla matka, když se viděly naposled! Ano, vzpomíná si na tu drobnost – jednu z mála. Mára používala růžovou vodu! Marie zatajila dech... Ustřižené vlasy patřily matce.

V té chvíli jako kdyby držela mámu v rukou. Kdyby si k vlasům přivoněla znovu, snad by zaslechla její smích. Náhle se cítila jaksi neúplná, poloviční... Byla levák, otec pravák. Kdo je ta osoba, po níž zdědila polovinu genů?

Marie měla jiný tvar prstů než otec – oblé nehty s elegantními, pravidelnými bílými pŕlměsíčky, kdežto otcovy byly v nehtovém lůžku sotva vidět. Má nehty po matce? A zdědila po ní významnější vlastnosti než nehty a leváctví?

S otcem si prokazatelně není podobná vzhledem, ani charakterem. Dominik nikdy nezvedne hlas, kdežto Marie ráda křičí. Je veselá a hned se rozesměje, zatímco laskavý otec nemá smysl pro humor a nepamatuje si, že by se někdy usmál. Dominik připomíná prastaré hluboké jezero, jehož hladina se nikdy nezčeří. Marie připomíná oheň stravující vše kolem.

Občas se na otce dívala a uvažovala, nakolik ho vlastně zná. Nesmírně toužila poznat osobu, která ji obdařila tak živelnou energií.

Marii ještě nebyly dva roky, když od nich matka odešla; otec opakovaně tvrdil, že odešla z neznámých důvodů. Nijak to nerozváděl, Marie marně vyzvíдалa. Tak proč tolik let uchovává matčiny vlasy? Není romantik. Souží se pro ni v soukromí? Stále ji miluje?

Marie si osušila slzu v koutku oka a uložila cop zpět do kazety. Zavřela víko a snažila se, aby přilehlo co nejlépe, přesto během noci kazetu ještě asi třikrát otevřela a přivoněla k vlasům. Druhý den dopoledne ukryla kazetu v otvoru pod podlahou, zašroubovala do zámku druhý šroubek a zamkla za sebou.

Vloupala se do otcovy ložnice v naději, že tam najde nějaký drobný detail, který jí dovolí říct sousedům, že matka odešla z počestného důvodu a rodina se očistí od morální skvrny, že matka opustila malé dítě. Jenže nyní... Místo veřejné očisty stojí na hraně daleko hlubší propasti nevědomosti. Ten nečekaný a hmatatelný nález vše od základů mění. Od této chvíle nebude nic, jak bývalo. Přestane dumat o důvodu matčina odchodu, soustředí všechnu energii na to, aby mámu našla.

Kdyby Marie Karská tenkrát věděla, kolik se dozví, patrně by smýšlela jinak. Nyní si však byla jistá jedinou věcí: nic na světě ji nezabrání, aby nezjistila, co se s matkou stalo.

Dominiku Karskému za poslední půlrok nezemřel jediný pacient, čímž se jeho nemocnice stala bezkonkurenčně nejúspěšnější. Krakov, kde žil, držel neslavné prvenství ve vysoké úmrtnosti, ať už na běžné nemoci jako epidemie chřipky či jiné, nebo na některé exotické choroby. Svůj podíl na nedobré bilanci měli sedláci, kteří považovali za prvořadé sklidit nejdřív úrodu a teprve potom se věnovat vlastnímu zdraví. Přesto doktor Dominik Karský neztratil za sto sedmdesát čtyři dny jedinou duši z těch, co náležely do jeho péče. Přálo mu štěstí a ošetřovatelky dokonce uzavíraly sázky, jak dlouho se ho bude držet. Při pohledu na dítě na lůžku a hysterickou matku vedle Dominika napadlo, že někdo sázku brzy shrábne.

Chlapec ležel jako bez života, matka mu třesoucí se rukou otírala flanelovým ručníkem pot z čela. Ošetřovatelka Emilie odvolala Dominika z obchůzky a doslova ho dostrkala na dětské oddělení. „Měl byste ho vidět,

doktore,“ mumlala. Nepodívala se mu do očí, snad z rozpaků, že se jeho věhlasné prvenství chýlí ke konci.

Dominik došel k nemocničnímu lůžku a nasadil si brýle. Dítě leželo netečně, a tak se sklonil, aby se mu mohl podívat do očí. „Jak se jmenuješ, mladý muži?“ zeptal se.

Chlapec k němu unaveně otočil hlavu. „Daniel,“ odpověděl smutně. Hrtan měl silně zahleněný a z úst mu nepříjemně páchlo. Dominik se neodvrátil, naopak. Naklonil se blíž a vdechl zápach, aby identifikoval druh infekce. „Můžu ti poslechnout plíce, Danieli?“ Chlapec přikývl. Dominik sundal z krku stetoskop, rozeplnul Danielovi noční košili a letným pohledem zhodnotil chlapcův hrudník. Pod křehkým hrudníčkem vystupovalo velké, nafoukle břicho, pod napjatou, tenkou kůží čněly klíční kosti. Jejich tvar připomněl Dominikovi dřívější období vlastního života, které našťástí už pominulo.

Dýchl na sluchadlo stetoskopu, aby je ohřál, přiložil je chlapci na hrud a nařídil mu nadechnout se. To se Danielovi podařilo celkem snadno, ale při výdechu se šklebil bolestí. Dominik soustředěně naslouchal. Výdech zdravého člověka prochází dýchacími cestami čistě, lékař slyší jen zašumění. V případě tohoto chlapce to bylo jinak. Praskavý zvuk připomínal kola vozu drkotající po rozbité cestě. Dokud člověka nepostihnou vážné potíže, málokdy vědomě prožívá radost ze zdravého dýchání. Tenhle chlapec nesmírně trpí. Příznaky umírání jsou v takových případech vždy stejné – a každý lékař je zná: zrychlený, mělký dech, bezvládné tělo. A pro všechny savce ještě další typický příznak: prázdný pohled svědčící o apatii a odevzdání. V rozporu s obecným názorem odchází většina pacientů klidně, bez agrese. U Daniela se projevily všechny příznaky, až na jeden: Místo aby v očekávání konce hleděl netečně do prázdna, očividně odmítal odejít. Nepozoroval Dominika mdlým pohledem. Ve velkých, safírově modrých očích těkajících zoufale po Dominikově tváři, se odrážel vzdor. Pak se zadíval přes jeho rameno, jako by tam již čekala pověstná Smrtka v bílém rouchu a mávala kosou. *Nedostaneš mě*, vypovídal Danielův pohled upřený nyní opět na Dominika. *Pomoz mi. Zkus cokoli, jen mi pomoz*, žádal. Ten urputný boj o přežití, v těchto situacích velmi vzácný, na Dominika zapůsobil natolik, že se rozhodl jednat.

„Zkus se posadit, mladíku,“ požádal Daniela. Ten se na něho podíval nejistě.

„Je vyčerpaný, doktore,“ ozvala se chlapcova matka.

Dominikovi bylo jasné, že je paradoxní žádat něco takového od umírající osoby. „Vím, bude to pro tebe náročné, ale jsi silný chlapec. Určitě umíš rychle běžat a skáčeš pořádně vysoko, vid’?“ pokusil se Daniela povzbudit. Chlapec přikývl a snažil se zvednout do sedu. Hubené paže se chvěly, na čele mu vystoupily krůpěje potu. Nedokázal to, ale nevzdal se. Vystrčil špičku jazyka, odhodlaně se opřel o lokty a zvedl trup. Obrátil se na Dominika, jenž ho za ten výkon pochopitelně pochválil.

Danielův dech se okamžitě zlepšil – byl čistší a přestal chrčít. „Sestro, zvedněte záhlaví,“ nařídil Dominik ošetřovatelce. Potřeboval, aby chlapec zůstal sedět.

Danielova matka – ošetřovatelka Emilie ji oslovovala Ruth – se usmála. Dominik pacientův pokrok ohodnotil jen lehkým pokývnutím hlavy. Musí jednat rychle, dokud ho neopustí odvaha. Množství infekčních hlenů v plicích bude narůstat, bez léčby se plíce nakonec zahltí a pacient se udusí.

„Beznadějný stav,“ ozvalo se za Dominikovými zády. Poznal ten hlas a jen stěží potlačil povzdech. Doktor Igor Wolanský. Podle naběhlé žíly na čele Dominik okamžitě poznal, jak je kolega vzteklý. „Pokročilé stadium chřipky,“ pokračoval Wolanský. Danielova matka sebou trhla, jako by před ní zaklel. V té době mnoho Poláků umíralo na chřipku. „Není mu pomoci. A proč ho necháte sedět? Musí si lehnout, aby zemřel v klidu. Tohle je moje oddělení a můj pacient. Vraťte se na své pracoviště, Dominiku.“

Dominik byl chirurg, ale stále častěji se na něho obraceli v případech infekcí. Pokud se rána řádně neošetří, během několika hodin nastoupí infekce. Ošetřovatelky z infekčního oddělení – vlastně z kteréhokoli oddělení – prosily Dominika, aby se přišel podívat na jejich pacienty. Na oddělení pro pohlavní choroby, plicním, příležitostně i dětském se běžně setkával s infekcí stafylokokem a streptokokem.

Doktor Wolanský byl dětský lékař a Dominik vstoupil na jeho teritorium. Jiný kolega by byl vděčný za pomoc, ne tak doktor Wolanský. Tohle vyvolá konflikt.

„Jaké léky mu podáváte?“ obrátil se Dominik na ošetřovatelku. Doktora Wolanského si nevšímal.

„Čtyři kapky laudana,“ odpověděla.

Dominik mlčel. Tahle dávka by složila i dospělého chlapa.

„Laudanum zklidní kašel,“ stál si na svém doktor Wolanský, „a v agonii chlapec nepocítí bolest. Žádné dítě by nemělo trpět. A nepovažuju za nutné svoje rozhodnutí dál odůvodňovat, Dominiku,“ dodal stroze.

„Bolest pomáhá,“ poznamenal Dominik už klidněji. „Napovídá, že je něco v nepořádku. A kašel je také prospěšný – dostává z těla toxiny.“ Hovořil mírně, jako s doktorem Wolanským pokaždé. Dráždit ho by nebylo ku prospěchu věci. „Souhlasím s vašim prvním krokem, ale při veškeré úctě k vám s dalším tvrzením už souhlasit nemůžu.“

Doktor Wolanský upřel na Dominika zlostný pohled.

„Můžeme si promluvit v soukromí,“ navrhl Dominik. Všiml si, že Danielova matka Ruth pozorně naslouchá.

„To nepřichází v úvahu. Moje diagnóza a léčebný postup jsou správné. Pokud vám v tomto směru chybí znalosti, je to váš problém.“

„Jak myslíte.“ Dominik špičkou prstu posunul brýle výš ke kořeni nosu a pokračoval v hovoru. „Váš pacient má těžkou chřipku, ta ho však nezabíjí. Proto je třeba podniknout náležité kroky.“

Doktor Wolanský se rozesmál. „Říkáte, že chřipka není smrtelná? A proč tedy zabila čtvrtinu našich statných mladých vojáků ve válce?“ V podobných projevech si liboval, vždycky měl po ruce statistiky a historické události jako politik v předvolební kampani.

„Na chřipku lidé umírají výjimečně,“ namítl Dominik, čímž si vysloužil kolektivní pohrdavý úšklebek a další tirády. Danielova matka se dívala na Dominika, jako by se snad pomátl, dokonce Daniel vytáhl udiveně obočí. „Ten chlapec nezemře na chřipku. Přesto máte pravdu – umírá.“

Doktor Wolanský si založil ruce na hrudi. „Na co podle vás zemře?“

„Na zápal plic.“ Dominik se rozhlédl po přítomných. Mlčeli, proto pokračoval. „Virus chřipky oslabil chlapcovu imunitu. Do plic se pak snadno dostala bakteriální infekce.“

Doktor Wolanský mávl rukou. „No dobrá, tak má taky zápal plic, ale na tom už nezáleží. Ten zabíjí stejně jako chřipka. Ani na jedno neexistují léky. Brzy bude *tot*.“

Tot? Mrtvý? Dominikovi naskočila husí kůže. Doktor Wolanský míval ve zvyku opepřit své argumenty. Obdivoval současnou německou politiku v medicíně, která by se dala označit jako asociální.

„Já mám lék na zápal plic,“ řekl Dominik.

„Prosím?“ zbystřil doktor Wolanský.

„Vyvinul jsem nový lék.“

Doktor Wolanský se rozchechtal na celé kolo. „Zde je váš zachránce, paní!“ obrátil se k Ruth. „Bláznivý vědec, co v soukromí vyrábí lektvary.

Hlavně ho proboha neposlouchejte. Stav vašeho chlapce je beznadějný, proto nedovolte, aby zbytečně trpěl.“

Dominik zakroutil hlavou. „Promiňte, doktore, ale pokud budeme dítě léčit vaším způsobem, zemře.“

„Rozhodnutí je ovšem na vás, drahá paní,“ pokračoval doktor Wolanský k Danielově matce. „Já doporučuji pokračovat s léky jako dosud, což je způsob paliativní péče praktikovaný desetiletí. Nebo umožněte tomuhle bláznovi, aby chlapci způsobil nesnesitelné utrpení nějakými obskurními tinkturami.“

Dominik viděl, že žena nerozhodně těká zrakem z jednoho na druhého. Pokud vsadí na vzhled, je to jasné, Dominik nemá šanci; nevtipkuje, na nose mu sedí silné brýle s tmavou obroučkou... A nikdy se neusmívá. Před takovým typem člověka matky své potomky varují jako před násilníky a únosci dětí.

Naproti tomu kolega s blondátou kšticí budí dojem boдрého lidumila. Kdyby ho člověk neznal důkladněji, považoval by růžolícího chlapíka s téměř dokonale kulatým obličejem za zachránce dětí. A kdyby si nechal narůst plnovous, byl by ideální Mikuláš. Nelze tedy paní Ruth vyčítat, pokud se podle prvního dojmu rozhodne pro Mikuláše. Ten však k její smůle pomalu usmrtí Daniela opiem, kdežto únosce dětí by se mu pokusil zachránit život.

Danielova matka se podívala na doktora Wolanského, pak na Dominika. „Děkuju, doktore,“ pronesla tichým hlasem k Wolanskému. „Za vaši péči vám nikdy nebudeme dost vděční.“ Dominik v jejím hlase rozpoznal účelový tón. „Ale souhlasím s použitím toho magického léku.“

Doktor Wolanský v mžiku zrudl jak vydrážděný krocan. Nadechl se, vydechl, pak přikývl, jako by se jím prohnala prudká bouře a zklidnila se stejně rychle, jako se přivalila. Takhle se choval docela často. Něco ho posedlo, pak splaskl jako nafukovací balonek. „Ubohá ženo, nevíte, co děláte. Modlím se za duši vašeho synka.“ Obrátil se k Dominikovi. „Jak myslíte. Uvědomte si, že budete odpovědný za smrt člověka. Sestro, jste svědkem, že si nad případem myju ruce a na úmrtním listu bude poznámka: vražda zásluhou doktora Karského.“

Dominik užuž chtěl podotknout, že na úmrtních listech není prostor pro jméno vraha, ale raději mlčel. Doktor Wolanský odkráčel, na chodbě klopýtl o kovový vozík s lékařskými instrumenty. Nepříjemné řinčení se rozlehlo celým oddělením.

Co se týkalo léčebného postupu pro Daniela, měl Dominik před kolegu dvě výhody. V minulosti se s podobnými případy setkal, i když dost dávno. A během posledních jedenácti let si vypěstoval tajnou náklonnost k bakteriím, nedávno objeveným zvířátkům mnohem menším než špendlíková hlavice, která přesto dokážou zabít slona. Obdivoval sílu bakterií a studoval jejich zajímavý pohyb v tkáni a skrz tepny do žil. Když byl v laboratoři sám, nežřídka k nim promlouval. „Ty jsi ale chytrá,“ lichočil buňce stafylokoka.

„Co hodláte podniknout, doktore?“ ozvala se ošetřovatelka Emilie.

„Podám mu lék,“ odpověděl Dominik lehce rozechvělým hlasem.

„Ten, co jste sám vyrobil?“

Dominik přikývl.

„A z čeho?“

„Z plísně.“

„Z plísně?“ opakovala ošetřovatelka, jako by se chtěla ujistit, že se nepřeslechla. „Vy ho naočkujete plísní?“ hlesla nevěřicně.

„Přineste z chladicího boxu lahvičku se žlutou nálepkou a natáhněte šest... ne, osm dílků,“ upřesnil.

Sestra Emilie vzdychla a vyšla na chodbu.

Dominik přečetl studii Skota Alexandra Fleminga o použití konkrétní plísně ke zničení bakterií, jakož i veškeré materiály evropských vědců. Většinu studií sice odložil, ale Flemingova práce ho uchvátila. Coby tradiční, nedůvěřivý vědec vyzkoušel Flemingovu metodu. Zjistil, že Fleming neměl hlubší vědomosti o organické chemii. Plíseň v Petriho misce buňky bakterie nezabila, jak Skot předpokládal, v některých případech dokonce prodloužila jejich životaschopnost. Proto ve fázi, kdy Fleming spoléhal na molekuly uhlíku, zvolil Dominik jinou metodu. Opakovaně namíchal roztok a na dvánáctý pokus plíseň penicilinu bakterii zničila. Šlo víceméně o prostou techniku než samotný výsledek vědeckého zkoumání: plíseň pronikla buněčnou stěnou, oslabila ji a buňka odumřela.

Dominik se podíval na Danielovu matku. Byla bez punčoch, chyběl jí levý řezák. „Nezaručuju vám, že ho zachráním, paní. I moje metoda může vašeho syna zabít,“ přiznal upřímně.

S černou mezerou po chybějícím zubu působila žena jako drsný, ostřílený voják, který viděl umírat už mnoho kamarádů. „Takže zemře tak jako tak?“ zeptala se.

„Ano.“

Ruth si přitáhla plášť těsněji k tělu. Dominik si pomyslel, že na únor je trochu lehký. Jaro o sobě sice dává vědět, ale zrovna předešlou noc ještě mrzlo. Snad ten plášť nosí už od podzimu? Slyšel, jak jí drkotají zuby. Představil si, jaké pro ni muselo být utrpení prožít v chladu několik měsíců, bez šance se někde ohřát. Když postřehla, že si ji Dominik prohlíží, upřela na něho tázavý pohled, přesně jako před chvílí její chlapec. Dominik byl také rodič a dokázal se vcítit do matčina rozpoložení. Jistě jí vytanulo na mysli, že přijde o syna. Přestane být matkou a život pro ni ztratí smysl. Dominik polkl. Bylo nesmírně těžké nést odpovědnost za lidský život. „Udělejte to,“ řekla Ruth. „Podejte mu ten lék.“

Sestra Emilie se vrátila s injekční stříkačkou. Čekala na konci chodby, takže Dominik musel za ní. „Viděl jste to někdy provádět?“ zeptala se.

Podíval se na ni, jako by ho otázkou překvapila. „Vyzkoušel jsem to na praseti,“ odpověděl.

„S jakým výsledkem?“

Odkašlal si. „Uhynulo.“ Emilie vytřeštila oči. Určitě litovala, že Dominika vůbec požádala, aby se na pacienta podíval. „Pochopitelně nemůžu dokázat, že v důsledku té vakcíny,“ dodal pohotově, snad aby sestru uklidnil. „Z pokusu na praseti jsem přece nemohl vypracovat vědeckou studii.“

„Neměl byste lék vyzkoušet nejdřív na lidech?“

Dominik povzdechl. „Klinické testy by trvaly měsíce, sestro. Chlapec nepřežije odpoledne, ať už mu tu injekci dám, nebo ne.“ Sestra Emilie mlčela. Vzal od ní stříkačku s jehlou a odešel za roh do ošetrovny. Sundal kalhoty a píchl si injekci do zadnice. Představil si, jak se léčebná látka rozptyluje do svalů, do krve a k srdci, které ji napumpuje do každé buňky v těle. Vrátil se k sestře.

„Co jste udělal?“ zírала na prázdnou stříkačku.

„Na vaše doporučení jsem látku nejprve vyzkoušel na dospělé osobě.“

Sestra couvla o krok. „A co teď?“

„Počkáme třicet minut.“ Dominik se podíval na hodinky. „Jestli přežiju, píchněte chlapci poloviční dávku.“

Sestra Emilie zkontrolovala čas na vlastních hodinkách na řetízku na krku. „Hodina bude lepší – jste větší než chlapec. Může trvat déle, než vás to zabije,“ pronesla s rozpačitým úsměvem.

Dominik souhlasně přikývl a opustil dětské oddělení, aby se věnoval vlastní práci. Zkontroloval stav pacienta, jemuž předešlý den odstranil sle-

zinu, a vyšetřil rodičku, u níž bude třeba provést porod císařským řezem. Při těchto v podstatě rutinních činnostech si stále představoval, jak se plíseň, kterou si vstříkl do těla, rozšiřuje do každé buňky. Plíseň, běžně se objevující na chlebu v šedozelených chomáčcích, teď putuje v jeho krevním oběhu. Za hodinu nezemřel a vrátil se na dětské oddělení. Sestra Emilie pak podle jeho instrukcí píchla chlapci dávku plísně penicilinu.

„Co dál?“

„Počkáme,“ odpověděl Dominik. Oba se obrátili k chlapci, který dostal záchvat kašle.

„Co se děje? Dusí se!“ vykřikla Danielova matka.

„Doktore?“ Sestra Emilie upřela na Dominika vyčítavý pohled, jako by chlapce právě zabil. „Vyvolala ta plíseň opačnou reakci než u vás?“ Chlapec lupal po dechu, zrudl v obličejí a ruku tiskl k hrdlu, jako by se pokoušel odtrhnout neviditelného škrtiče.

Dominik zakroutil hlavou. „Nemyslím si.“ Odhalil chlapci hrudník a polechl si plíce. „To není penicilinem. Laudanum přestalo účinkovat – potlačovalo stahování hrudníku – a kašel se vrací. A to je dobře. Musíme z něho hleny dostat, než ho zadusí.“

Sestra Emilie věděla, co dělat – popadla misku. „Vyplivuj to!“ nařídila chlapci. Ten k ní vzhlédl, snad aby si ten odporný příkaz ověřil. Sestra přikývla. Vyplivl velký nahnědlý chuchvalec hlenu. Prohlédl si ho a usklíbl se.

„Výborně!“ zvolal Dominik. Daniel hrdě vystrčil hubený hrudník. „Pokračuj, dokud to všechno ze sebe nedostaneš.“

„Tak znovu!“ pobídla sestra malého pacienta přísně. Pak ho rytmicky pleskala po zádech, aby ho povzbudila.

Daniel uchopil misku, pomalu se nadechl a opakoval pokus. Tak pokračoval asi hodinu.

Dominik odešel domů připravit večeři pro dceru, a když šla spát, vrátil se do nemocnice. Daniel spal klidně, horečka ustoupila. Protože ho první injekce nezabila, požádal Dominik sestru, aby o půlnoci aplikovala dvojnásobnou dávku. Sám si přitáhl z kanceláře do pracovny ošetřovatelek kožené křeslo a strávil v něm noc. V sedm ráno ho probudila vrchní sestra.

„Měl byste se podívat na svého dětského pacienta, doktore,“ položila mu ruku na rameno. Dominik nervózně polkl a drobnými kroky klusal chodbou. Hlavně nedat najevo paniku! Pokud bude dítě mrtvé, je třeba provést úpravy dávek, zrevidovat každý krok. Na konci chodby zabočil za roh a doslova

vplul do chlapcova pokoje. Daniel seděl, tváře mu zrůžověly, a pil ze šálku vývar. Dominik v duchu děkoval Bohu.

Za čtyři dny Daniela z nemocnice propustili. Odcházel s úsměvem, v ruce držel jablko – dárek od sestry Emilie. Jeden lékař z deseti tisíc vyzkoušel v Evropě Flemingovu metodu. Americká armáda, možná také wehrmacht na něčem pracují. Během staletí zmařila smrtící bakterie miliardu životů. Dominik nyní ve své miniaturní laboratoři našel způsob, jak ji zničit pomocí kuchyňské plísně penicilinu – Američané nazývají látku *antibiotikum*.

Než opustili nemocnici, chlapcova matka přistoupila k Dominikovi a poklekla před ním jako rytíř před králem. Pacienti na okolních lůžkách se otáčeli a cosi si šeptali.

„Vstaňte, prosím, paní,“ požádal ji Dominik.

Ruth zakroutila hlavou. Pak si sundala z krku levný přívěsek a vtiskla ho Dominikovi do ruky. Byly to dva trojúhelníky položené vrcholy proti sobě – Davidova hvězda. „Kdokoli zachrání jediný život, zachrání celý svět,“ řekla. Dominik poznal citát z talmudu – slyšel ho už několikrát. Palcem hladil symbol lesknoucí se v paprscích ranního slunce. Chtěl dárek vrátit, ale Ruth ho rázně odmítla. „Úhrada za léčbu,“ zamumlala, ačkoli jistě věděla, že levná bižuterie neuhradí ani desetinu léčebných výdajů.

Dominik přikývl, potom jí pomohl vstát. Podle jemných rysů tváře hádal Ruth ne víc než třicet, i když byla možná mnohem mladší. Při vstávání ho nechtě dlouhla ostrým loktem do boku; nemohla vážit víc než čtyřicet kilo. „Zbytek dluhu odpracuju,“ slíbila.

„Všechno je uhrazené, paní. Odvedte syna domů.“

Dominik přijal blahopřání od kolegů i ošetřovatele, potom se odebral do své pracovny tiše oslavit záchranu mladého života. Usadil se do křesla a na chvilku si ten pocit vychutnával. V tichém soukromí jako obvykle zabloudil v myšlenkách k vlastnímu dítěti, Marii. Už sedmnáct let dělal všechno pouze pro ni a kvůli ní. Z paměti se vynořila vzpomínka na skutek, který vykonal – odstranění Mariiny matky ze života dítěte... Zmocnil se ho ten známý nepřijemný pocit; upravil si brýle a zadíval se z okna. Nerad by na událost vzpomínal právě teď, ve chvíli jako tato, kdy vrátil jednu duši životu...